

Entrevista amb Xavier Amorós

Gerard Gort
Periodista

EN AQUEST NÚMERO DE LA REVISTA HEM VOLGUT conversar amb Xavier Amorós, un reusenc que sempre ha mantingut una relació molt estreta amb el Centre de Lectura. Ha ocupat diversos càrrecs directius, entre els quals el de president de l'entitat. També va dirigir aquesta mateixa publicació en una etapa anterior. Poeta i escriptor, va guanyar el premi Carles Riba i quan es parla de literatura al Camp de Tarragona és un referent obligat. Des dels primers anys de la postguerra, s'implica en activitats que tenen per objectiu la represa cultural en els foscos anys del franquisme. Des d'aleshores ençà, sempre ha mantingut un compromís cívic amb la societat, la cultura catalana, Reus i la seva gent. Durant l'entrevista ens dona una bona notícia: aviat veurem publicades les seves obres completes.

—Què representa el Centre de Lectura per a Xavier Amorós?

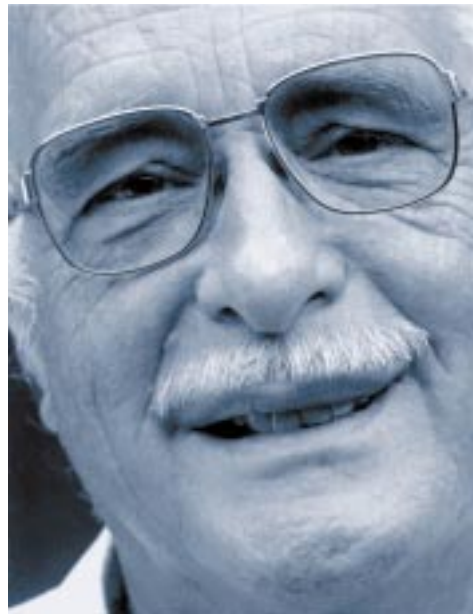
—Per a mi ha estat molt important. A casa ja vaig viure un ambient molt favorable al Centre de Lectura. El meu pare n'era soci. No era un assidu de l'entitat perquè tenia una botiga i les botigues són com un càstig. També era abonat dels Amics del Teatre, de dins el Centre, i no fallava a cap de les representacions que es feien. Jo molt aviat vaig tenir una targeta de lector de la biblioteca; te la donaven si el teu pare era soci. Devia tenir 11 o 12 anys. La utilitzava molt. Anava molt a la biblioteca a llegir perquè de préstec no ens en feien. Vaig anar a classes al Centre també molt aviat. Vaig anar a català i francès. I en començar a l'institut, el Centre de Lectura ja va ser per a mi un àmbit que em pertanyia. Els llocs on més em movia eren casa meua, la botiga del meu pare, l'escola, l'institut i dues societats: el Centre de Lectura i el Reus Deportiu.

Recordo que durant la guerra també hi anava. El dia del bombardeig no hi era però just hi anava quan van tocar la campana per avisar de l'arribada dels bombarders. I aquell dia, quan sortia de les Amèriques i em dirigia al Centre, van començar a petar i vaig tornar a la botiga.

En acabar-se la guerra i reobrir-se el Centre de Lectura, el 1948, després del primer canvi de juntes, vaig entrar de vocal a la secció de Lletres i des de llavors gairebé sempre he tingut alguna feina o altra a l'entitat.

—Durant un període, també vas dirigir la Revista, no?

—Sí. Érem un equip que vaig invitar jo i que em van fer director perquè era el més vell. Més o menys eren les persones que feien teatre a l'Orfeo amb el grup la Tartana. Hi havia el Pere Anguera, el Ramon

Gomis, la Rosa Cabré, el Joaquim Mallafre, el Venanci Bonet, el Pep Borrell, que als primers números s'encarregava de la part gràfica, el Claudi Arnabat, que llavors era molt jove; l'Andreu Pujol, el Lluís Pasqual i el Xavier Vidal. I com que jo tenia 30 anys més que ells van voler que fos director però a la pràctica de direcció no n'hi havia. Tot es decidia en les reunions que feiem. En el grup també hi col·laborava el Benet i Jornet des de Barcelona.

—Què has après al Centre, de què t'ha servit?

—Hi he après a relacionar-me. També una manera de valorar la cultura, de patir per la cultura. Per a mi no ha estat mitja vida però sí un component molt important. I des del Centre he endevinat moltes coses i possibilitats que potser no hauria conegut perquè jo he estat un home sedentari. No m'he mogut mai de Reus, tret de quan vaig estudiar als escolapis de Sarrià i quan, durant la guerra, vaig ser un any a Pradell de la Teixeta.

—I de viure sempre a Reus, te n'has penedit mai?

—No. Diferents circumstàncies personals, familiars, econòmiques i laborals no m'han permès mai de moure'm d'aquí. Jo, per exemple, a les Amèriques sempre hi anava a les deu del matí tot i que obrien a les nou. Me n'anava a dormir a les tres perquè llegia o tenia reunions al Centre. Jo no vaig tenir mai vacances perquè les feia cada dia de nou a deu del matí. Si hagués pogut, m'hauria agradat viatjar, però de canviar de lloc de residència no n'he tingut mai necessitat ni desig. I més aviat si hagués anat a viure a fora de Reus m'hauria trobat postergat, allunyat, desterrat.

—I encara sobre el Centre de Lectura, quin paper creus que ha de desenvolupar l'entitat al segle XXI per adaptar-se als nous temps?

—Sobre aquest tema, hi he pensat molt. El Centre de Lectura és una entitat privada però amb vocació d'entitat pública. I això el Centre ja ho comença a fer però s'hauria de fer amb molta més amplitud si fos possible. Em consta que la gent que hi ha ara a la directiva també té aquesta mentalitat d'aconseguir

que el Centre sigui una entitat ben oberta a tothom, que tingui un ganxo suficient per a atraure els joves. A vegades la solemnitat física de l'edifici i els silencis obligats de la biblioteca paren una mica els joves. Ja sé que l'economia de la casa sempre ha estat i és complicada i difícil però caldria que els joves hi tinguessin un facilíssim accés. Caldria la incorporació d'una pedrera de futurs centristes. Per un costat hi ha les escoles però, més que això, cal que s'incorporin al Centre els usuaris de la biblioteca, els que van a fer servir les taules per estudiar, la gent dels instituts, de les universitats. I si fos possible estaria bé ampliar les sales d'estudi i les sales de conversa, de tertúlia. Fa temps ja pensàvem en la possibilitat que al Centre hi hagués com un club de joves. Trobar un espai on els joves poguessin desenvolupar unes iniciatives pròpies. A mi m'agrada que la gent estigui barrejada per no dividir la societat però també és bo que els joves puguin tenir uns espais propis. I desitjaria un Centre de Lectura amb aquest espai. Penso que si el Centre és una entitat privada que té vocació de servei públic, els ajuntaments de Reus, que haurien de tenir sempre vocació de col·laborar amb entitats privades que aporten alguna cosa positiva a la societat, haurien de col·laborar moltíssim amb l'entitat sense que el Centre perdés una engruna d'independència. Perquè al cap i a la fi l'Ajuntament és una suma de nosaltres mateixos, una selecció de nosaltres. Amb el Consorci del Teatre Bartrina s'ha assolit una bona fórmula de col·laboració que es podria repetir, amb les diferències que calgui, per exemple amb la biblioteca. Jo penso que la biblioteca del Centre de Lectura hauria de ser d'ús públic sense deixar mai de ser propietat privada de l'entitat. Algú es pot posar les mans al cap pensant que llavors el Centre es quedaria sense socis però cal tenir imaginació i esperit creatiu per a aportar noves idees, nous camins i noves vies per al diàleg, la col·laboració i la coordinació amb el consistori.

La biblioteca del Centre de Lectura és irrepentible. Aviat tindrem la biblioteca pública comarcal que també serà magnífica però la del Centre està feta al llarg de molts anys, té llibres irrepentibles i, en conjunt, un caràcter especialíssim. Quan era a la directiva presidi-

La poesia és la quinta essència de la literatura. Poeta és un adjectiu qualificatiu. En la inspiració divina no hi crec. En tot cas, la inspiració és la conjunció de tenir totes les capacitats i totes les potències de l'ànima en el seu màxim moment i estar tranquil, asserenat, pausat. Aleshores, si ensopegues una bona idea i et trobes en forma és quan potser ets capaç d'escriure amb aquella exquisidesa que demana la poesia

da per Emili Argilaga ja en parlàvem, d'això. A part de la seva existència, el bé més preuat que té el Centre de Lectura és la biblioteca. En aquella junta vam acordar, tot i que després no es va aplicar, concedir a tots els escolars i estudiants de Reus dels diferents nivells l'accés a una targeta de lector. Aquesta és la meua visió sobre el futur del Centre. Insisteixo amb el club de joves perquè crec que una entitat que prescindeixi dels joves comet d'alguna manera un suïcidi cívic.

—Fa un moment parlaves de la relació intergeneracional recordant la teua etapa com a director de la Revista del Centre de Lectura. Al llarg de la teua vida has col·laborat colze a colze amb persones de generacions molt diferents. Què t'ha aportat això?

—En aquelles trobades literàries amb els noucentistes era dels més joves. Només el Ramon Amigó era més jove que jo. I quan era director de la Revista treia més de 30 anys a la resta de components de l'equip. Com que era més gran potser volia imposar l'autoritat però també vaig aprendre de mossegant-me la llengua. Amb els més grans callava i els altres parlaven. Potser per això ara sóc tan xerraire. Això de relacionar-me molt amb gent de generacions molt diferents no ho he fet premeditadament sinó perquè m'he sentit bé fent-ho.

—Abans parlàvem de l'aprenentatge que havies fet al Centre de Lectura. Des de darrere del taulell de les Amèriques què és el més important que vas aprendre?

—A mi no m'agrada gens fer d'empresari. El meu pare era el més jove de tres socis, que tenien uns 20 anys més que ell i en morir ell jo vaig arribar a la botiga sense saber molt bé què fer. Ens costava posar-nos d'acord en determinades coses. El consell d'administració el formàvem els tres socis i tot i que no estava d'acord amb moltes coses, com per exemple en com es tractava el personal, havia d'acatar les decisions. La relació amb els treballadors va ser molt bona. Jo era amic de gairebé tots. El dia que vaig deixar de ser empresari i vaig passar a ser treballador i vaig tenir la sort d'anar a la Caixa i Mont de Pietat de Barcelona, que era una empresa molt amable, per a mi va ser un alliberament. En la condició d'empresari no m'hi sentia còmode però la vessant de tractar la

gent m'agradava molt. El 90% de la clientela eren dones. I a mi la condició femenina en general sempre m'ha interessat molt. Els homes i les dones tenen coses en comú però també diferències substancials. La intel·ligència no té sexe, la sensibilitat potser tampoc, però en l'exteriorització dels sentiments potser sí que existeixen comportaments diferents. El tracte amb les dones de totes les edats, sempre l'he trobat agradable. Aquesta relació amb la gent que venia m'agradava molt. Hi havia dies en què només venia la gent dels pobles, sobretot els dilluns i els dimarts, el primer dia perquè era el de mercat i l'altre perquè era el dia després. Aquells dies, els de Reus ja no venien. I només per l'accent distingíem de quins pobles eren els clients. Afortunadament, la majoria de dones són presumides i triaven la roba per cuidar el seu aspecte. Llavors s'hi miraven molt en la tria de les peces. Tractar la gent era molt amè. Perquè les coses desagradables que et podien dir la gent antipàtica et rebotaven. Ni jo ni cap dels companys no responia malament a ningú. Les Amèriques va ser per a mi un gran observatori del comportament humà.

—Què és el que et va portar a escriure?

—Als meus pares els agradava molt anar al teatre i eren de la subsecció del Centre dels Amics del Teatre que portaven companyies a Reus de les que anaven de Madrid a Barcelona. Venien les millors companyies. Per exemple *Bodas de Sangre* del García Lorca, que es va estrenar el març de 1933, al teatre Infanta Beatriz de Madrid, al juny la mateixa companyia ja la va representar a Reus. Per cer, a Reus, d'associacions d'espectadors n'hi ha hagut quatre. I jo em vaig aficionar al teatre. De molt jove vaig tenir una malaltia d'estómac i m'havia d'estar a casa fent repòs i em vaig aficionar a llegir teatre, sobretot en vers. Ara ja no en lleigeixo perquè el text teatral ha baixat molt. I a l'escola, quan llegíem en veu alta, jo ja llegia teatralment, tenint cura en la pronúncia, en la claredat, respectant els signes de puntuació; etcètera, i també vaig començar a fer teatre, a l'escola. Em vaig introduir en la literatura a través del teatre. I vaig començar a interessar-me per la poesia a través del teatre. El primer llibre de poesia que em van regalar va ser *Las Mil Mejores Poesias de la Lengua Castellana*,

Que el PSOE sigui espanyolista, nacionalista espanyol encara em fot més. Tots aquests que manen ara són rucs del cap. Si fossin rucs del genoll anirien coixos, però són rucs del cap. Amb Euskadi demostren que no tenen imaginació, creativitat, ni res que s'hi assembla. No són capaços de trobar vies noves. No són capaços del diàleg. No són capaços de la comprensió ni de persuadir. Només volen guanyar amb la garrotada de l'edat de pedra

perquè quan feia primer curs de batxiller ens feien recitar un poema a la classe de Lengua espanyola. I de recitar poemes va venir l'afició per llegir poemes. Abans ja recitava Guimerà a crits per casa, trossos de teatre en vers de Pitarra. Ho feia per mi, per divertir-me. I a partir de les meves lectures vaig provar de fer versos.

—Amb la teva poesia cercaves un objectiu en concret?

—No. Intentava fer literatura. Quasi res.

—La poesia sempre has dit què és el gènere literari més difícil. Per què?

—Sempre dic que la poesia és la quinta essència de la literatura. Poeta és un adjectiu qualificatiu. En la inspiració divina no hi crec. En tot cas, la inspiració és la conjunció de tenir totes les capacitats i totes les potències de l'ànima en el seu màxim moment i estar tranquil, asserenat, pausat. Aleshores, si ensopegues una bona idea i et trobes en forma és quan potser ets capaç d'escriure amb aquella exquisidesa que demana la poesia. Jo no dic que sigui fàcil escriure en prosa però la poesia necessita un equilibri difícilíssim. El poeta és com un equilibrista perquè només que fallis en una paraula el poema se'n va fer a fer punyetes. Un poema és un joc d'equilibris. A més, has de conèixer molt a fons la llengua. Has de saber el fons de cada paraula. Has de conèixer la llengua en molta profunditat i tota la tradició poètica i tots els recursos lingüístics i de mètrica i també el que s'ha fet abans. I com que va arribar un moment que vaig veure que no era capaç de saber tot això i que si vull explicar alguna cosa ho puc fer en prosa em vaig retirar de la poesia. No n'he escrit mai més, de poemes. Només tres, per jugar, per mi. La cançó de la puta guerra, i dues coses més.

Primer vaig publicar el que a mi em semblava que valia la pena a partir del que vaig fer el 1959. I el 1964, quan vaig guanyar el Carles Riba, vaig deixar de fer poesia. De tant enviar poemes als jocs florals a veure si pescava alguna cosa estava cansat. I amb el Carles Riba vaig plegar a gust. Vaig quedar finalista dos anys i el 1964 em van donar el premi. I vaig complir el que havia dit, que plegaria, perquè estava convençut que tenia motius per a fer-ho. Havia reflexionat molt i ho tenia molt clar.

—A partir de la renúncia personal a escriure poesia t'has expressat amb prosa i sobretot en obres memorialístiques. Per què?

—Tret de l'obra de teatre *Història Sentimental* i un altre text teatral que no he publicat mai, tot el que he fet és sobre records. Penso que per què m'he de trencar el cap inventant paràboles si explicant tot el que he viscut durant una època tan recargolada ja puc fer literatura. A mi, aquestes memòries em serveixen per a reviu els records, reflexionar-hi i escriure. I com que això m'ho accepten, m'estimula a continuar. Això m'ha portat a fer els diferents llibres de memòries des de *L'Agulla en un paller* fins a *Temps estranys*.

—Quina metodologia de treball fas servir?

—Procuro ser fidel al llenguatge que hauria fer servir per explicar les coses en una conversa, encara que quan escrius pots parar més estona per buscar les paraules més adequades. I vaig fent retocs i en algun lloc m'hi encanto i m'hi recreo una mica més. A vegades, fins i tot si alguna cosa em diverteix i hi poso diàleg i, a vegades, si alguna cosa m'entendreix procuro saltar-m'ho. I si alguna cosa em fa empenyar, miro d'atenuar-ho una mica. Tret de *Temps estranys*, que ha estat un encàrrec de Pere Anguera, els altres llibres de memòries els he fet perquè he volgut. El que explico a *Temps estranys* no tenia cap intenció d'explicar-ho. Potser hauria fet algunes narracions breus.

—Si alguna cosa fa falta per a escriure aquests textos és tenir molta memòria. Sempre has estat molt observador?

—Sí. En primer lloc quan era petit, sempre escoltava les converses dels grans. Escoltava molt. Em divertia. Quan vaig entrar a les Amèriques, tothom venia de la guerra i era molt interessant sentir-los parlar durant dues hores seguides sobre vivències de la guerra. Per exemple, quan estàvem malalts i a casa venia el doctor Frias, que era molt xerraire, l'escoltava amb molta atenció. Abans, en el comerç al detall, no es donava valor al temps i el temps cada vegada va ser més car perquè els treballadors cobraven més, es pagaven més impostos, l'electricitat era més cara, tot ho era, més car. Abans si venia una dona i es confessava jo no li donava l'absolució però me l'escoltava. Escoltava molt, jo. Les xerrameques de la gent sempre m'han agradat.

Anant en tren sempre he parat l'orella per sentir les converses. Els viatges cap a Barcelona amb aquells trens de la postguerra, que mai no acabaven d'arribar, no se'm van fer en cap moment avorrits. Observador de les persones i el seu comportament sempre ho he estat. En els cotxes i les cases, en canvi, no m'hi fixo mai. I encara ara m'agrada molt escoltar. Jo mai no m'he apuntat res en absolut, però recordo les coses de fa anys amb molta precisió i em recordo fins i tot amb nitidesa de detalls potser insignificants.

—Els articles o columnes a la premsa local també han estat recollits en forma de llibre. Es poden considerar un gènere propi?

—En aquests articles gairebé sempre he parlat de coses concretes. No són textos de creació sinó de comunicació o d'opinió. Però també n'he fet d'altres, quan he tingut temps, i m'he trobat amb allò de l'equilibri. No he intentat fer articles poètics, però sí posar-hi els cinc sentits. I estic content que alguns crítics m'hagin elogiat per aquests textos. Els diaris es llegeixen molt ràpid i molts articles passen desapercebuts i en seleccionar-los i recollir-los en un llibre prenen un relleu diferent. Una crítica va dir que els articles de *Tomb de raval* li recorden les narracions breus de Hemingway. Ni tan sols diu que són articles.

De vegades he fet articles sense parlar molt de res perquè sempre has de córrer pels compromisos setmanals amb els mitjans i també estàs limitat per un espai. Vaig començar a fer-ne a la publicació *Mestral* i després, a partir de l'època del *Reus Diari*, tret d'alguns períodes breus, sempre he fet aquests articles periòdics en diferents mitjans.

—I del teu pas per la política, quina valoració en fas?

—Primer de tot he de dir que jo no tinc vocació de polític. A mi em va portar a la política la meua reacció contra el franquisme, que es va accentuar el doble als anys seixanta, quan vam voler començar a fer coses i sentia l'absurditat que era haver de demanar permís per a tot. A mi em va agafar la bafarada del 1939 en què gairebé tothom, tret d'algunes excepcions, es feia de les joventuts de la falange. Quan vaig anar als escolapis, allí tothom anava a favor dels alemanys i només érem tres que anàvem amb els aliats.

Curiosament tots tres érem de Reus. Un era el Joan Domènch i l'altre era l'Anton Salas. Allí vaig començar a menysprear el franquisme però la reacció forta la vaig tenir als anys seixanta. Abans, al 1956, vaig distribuir exemplars per correu de la publicació *Per Catalaunya*, del Front Nacional de Catalunya. Això no té cap mèrit però és la primera acció política que vaig fer. Després vaig establir contactes amb diferents sectors antifranquistes, sobretot amb els socialistes. Després, tot es barrejava: els aplecs de la Selva, reunions diverses. I em van portar a conèixer el Joan Raventós. Després, el Raventós, el vaig posar en contacte amb Celestí Martí Salvat que rebria l'encàrrec de reorganitzar el Moviment Socialista de Catalunya a Reus. Tot això em va anar vinculant amb grups polítics. Jo em considerava socialista, però no era militant, era el que se'n podria dir un company de viatge. Era socialista però sense doctrina. Si m'hagués d'examinar de socialisme m'aprovarien just. Els comunistes no m'han acabat mai de convèncer perquè són massa dogmàtics, massa rígids, perquè són capaços de dir unes mentides tremendes per la causa.

Jo em vaig prometre que el dia que s'acabés el franquisme i hi hagués democràcia i autonomia deixaria d'intervenir. Però el dia que vaig plegar de les Amèriques ja em van venir els del PSUC per si volia anar a les eleccions del Senat del 1979. Els socialistes també m'ho van demanar però sense parlar gaire clar, de manera molt ambigua, i al final el Josep Benet em va oferir d'anar com a candidat independent de l'Entesa i no vaig sortir. Després d'aquell fracàs amb el Benet, el 1985 els socialistes em van oferir el primer lloc per al Parlament però jo treballava a la Caixa de Barcelona i el director general em va recomanar que no em posés en política. Però l'any següent em van tornar a oferir d'anar de candidat per al Senat i aleshores a la Caixa no hi van posar cap impediment, tot i que vaig posar com a condició poder continuar a la feina. No volia la dedicació exclusiva. No ho podia fer.

A mi no m'agraden els partits. Durant la meua experiència política vaig conèixer molts polítics que s'ocupaven més de la seva carrera que no pas del bé comú i el progrés dels seus representats. Si ser polític és fer una

A mi no m'agraden els partits. Durant la meua experiència política vaig conèixer molts polítics que s'ocupaven més de la seva carrera que no pas del bé comú i el progrés dels seus representats. Si ser polític és fer una carrera per ascendir al màxim, això no m'interessa gens, no m'hi avinc.

carrera per ascendir al màxim, això no m'interessa gens, no m'hi avinc. No es pot posar tothom dins un mateix sac i evidentment en la política hi ha gent de bona fe, amb les millors intencions, encara que siguin una petita minoria. I això, tant el bo com el dolent, és aplicable a polítics de tots els partits.

—I de la situació actual de Catalunya i l'Estat quina visió en tens?

—Quan diuen allò que qualsevol temps pasat va ser millor se'm regiren els budells perquè penso que, malgrat tot, la persona

humana sempre millora i, per tant, penso que la humanitat també ha de progressar. Però si al final del franquisme m'haguessin jurat que durant la democràcia hauria tornat al poder la dreta de sempre, que a vegades agafa un to monàrquic, o de salvadora de l'església, i del patriotisme exacerbada, o a vegades agafa el to dels feixistes més fastigosos, o altres vegades, com ara, agafa l'aire de demòcrata, no m'ho hauria cregut. La pesta actual és la indiferència. La gent, com que va una mica tipa, no s'adona que li segueixen prenent el pèl. I el capitalisme salvatge fa el que vol.

No entenc com Espanya, que ha estat trepitjada durant tants anys pel franquisme, voti en democràcia a la dreta derivada del franquisme. I que aquesta dreta compti amb la complicitat del PSOE en determinades coses i que el PSOE sigui espanyolista, nacionalista espanyol encara em fot més. Tots aquests que manen ara són rucs del cap. Si fossin rucs del genoll anirien coixos, però són rucs del cap. Amb Euskadi demostren que no tenen imaginació, creativitat, ni res que s'hi assembli. No són capaços de trobar vies noves. No són capaços del diàleg. No són capaços de la comprensió ni de persuadir. Només volen guanyar amb la garrotada de l'edat de pedra i sembla que busquin una fotografia final de l'Aznar posant el peu sobre l'Arzalluz vençut, estirat a terra. Jo sóc antiviolència. A vegades penso que si hagués estat anglès potser sí que hauria anat a tirar trets contra els alemanys l'any 1940 però penso que no hi ha res que justifiqui la violència. Però també vull que Euskadi sigui independent sense visceralitats, però. No puc comprendre que gent de classes socials no dominants votin el PP. S'haurien d'adonar que només per salvar l'escola pública ja val la pena, de votar l'esquerra.

Jo sóc independentista però no nacionalista perquè el nacionalisme té un component bàsic de sentimentalitat que fa nosa. La independència convenceria la majoria d'habitants de Catalunya després de passar pel federalisme, quan vegessin com funciona l'Estat. Sobre els andalusos i els extremerys que van venir aquí, m'agrada molt que es catalanitzin, vull que es catalanitzin, per ells i per nosaltres, i també em sembla bé que es recordin de la seva terra, em sembla lògic. El que passa és que molts són nacionalistes espanyols. I que una part important dels fills dels immigrants que van venir siguin espanyolistes és en gran part culpa nostra. L'escola ha fallat. Cada dia hi ha menys mestres al món. Perquè no s'ha sabut mai valorar els mestres. La carrera de magisteri hauria de ser la més llarga, hi hauria d'haver unes èpoques en què s'exercís i estudiés a la vegada, la professió hauria de ser la més ben pagada. Si el franquisme no ens hagués tallat l'ensenyament de la República, aquestes onades d'immigrants les hauríem pogut integrar sense problemes. Abans érem un model. Un dels

A mi em sembla que falta llum, falta informació a la gent. Jo tinc una gran fe en l'educació però tots els països han fracassat en l'educació. Com que pertot arreu han dominat els poderosos a aquests els ha interessat que fracassés l'educació. Si la gent estigués més cultivada tindria la percepció necessària per a adonar-se del que els fan fer. L'instint de conservació porta a l'egoisme i l'egoisme és el que fabrica el capitalisme salvatge.

grans fracassos del pujolisme és que ha menyspreat l'escola. Segurament que Pujol ha fet coses positives, ho ha fet més bé pel conjunt d'Espanya que per Catalunya mateix. Ha estat un polític notable. Però com a president de Catalunya no m'ha convençut gens. I el primer greuge que li dono és haver-se carregat l'escola que s'hauria pogut fer a Catalunya.

Volem ser econòmicament forts, socialment madurs, intensament solidaris, però per a aconseguir aquests objectius el sentimentalisme fa nosa. La política s'hauria de regir per la raó i no pels sentiments. Les dretes parlen de nacionalisme i de pàtria perquè convé als seus interessos particulars.

El PSOE en aquest moment és un partit socialdemòcrata, massa inclinat a la dreta, massa dòcil al capitalisme imperant, a l'europeu, a l'occidental. Hauria de ser el gran enemic del PP i en lloc d'això hi flirteja. Jo el primer que faria seria separar el PSC del PSOE. Sóc socialista, en tot cas de l'ala esquerra, i per respecte al que ha volgut ser el partit i a molts dels seus homes segueixo a les seves files encara que des d'una oposició individual, interior i muda. A mi el rebuig al franquisme em va dur a la política. Vaig confiar en la democràcia i que tot s'arreglaria i en lloc d'això veig guanyar les eleccions a la dreta de sempre. Una dreta que es disfressa del que més li convé però que en el fons sempre defensa el mateix: el domini dels poderosos sobre els més dèbils, que són la immensa majoria

—Mirant més enllà, què en penses de la globalització i el nou context internacional?

—No sóc capaç de trobar respostes. Jo no sóc religiós però el bisbe Pere Casaldàliga diu que s'ha de tenir fe en la utopia. La utopia no vol dir l'impossible. Però és que a mi em sembla que falta llum, falta informació a la gent. Jo tinc una gran fe en l'educació però tots els països han fracassat en l'educació. Com que pertot arreu han dominat els

poderosos a aquests els ha interessat que fracassés l'educació. Si la gent estigués més cultivada tindria la percepció necessària per a adonar-se del que els fan fer. L'instint de conservació porta a l'egoisme i l'egoisme és el que fabrica el capitalisme salvatge. Però precisament a través de la cultura i l'educació és de l'única manera que es pot vèncer l'egoisme. Ja sé que això és filosofia barata. Però és clar, qui l'hauria d'organitzar aquest ensenyament? Quan vam muntar la secció de pedagogia al Centre de Lectura i es van fundar la Mowgli, la Montsant i la Puigcerver hi havia països, com per exemple França i Bèlgica, en què hi havia models d'ensenyament de qualitat però això ha baixat pertot arreu com si la gent es desentengués i es des preocupés d'alliçonar els cadells perquè portin una vida digna. Només cal veure com en la majoria d'universitats es trien les carreres més productives, les que poden fer guanyar més diners.

En aquest món, els dels països més desgraciats són els que més se la carreguen. No sé quina alternativa hi ha. Almenys fins als vuitanta encara podies pensar que el model de l'URSS podria ser una solució extrema, a la desesperada. Però ara sembla que hi hagi una via única. No sé quina, però sí que tinc clar que cal construir una alternativa. Però no acabo d'entendre la globalització ni l'antiglobalització. Tampoc no m'agrada el socialisme de Suècia però valdria més allò que no pas tot el que hi ha ara. El socialisme està fatal. Només cal veure com Tony Blair, que és laborista, vol fer la guerra a l'Iraq.